EUROPEAN CENTRE
FOR MINORITY
ISSUES KOSOVO

Smernice za pravne savetnice

Izveštavanje, bezbednost i kontakti

Working Towards a
Stable Multi-Ethnic Kosovo

SADRŽAJ

I UVOD 5

1.2 Uloga Pravnih savetnica 5

II METODE IZVEŠTAVANJA 7

III BEZBEDNOST 10

3.1 Bezbednost pravnih savetnica 10

3.2 Bezbednost korisnika 10

IV OBRAĆANJE KORISNICIMA 11

V GLAVNI KONTAKTI 13

UroševaciKosovo Polje 14

Gračanica i Severna Mitrovica (uključujući Zvečan, Zubin Potok, Leposavić) 14

LISTA AKRONIMA I SKRAĆENICA

ECMI	Evropski centar za manjinska pitanja
UNICEF	Dečiji fond ujedinjenih nacija

I UVOD

Na Kosovu, žene i devojke koje pripadaju manjinskim grupama, a naročito Romi, Aškalije, Egipćani i Srbi se suočavaju sa istrajnom i sveobuhvatnom rodnom neravnopravnošću zasnovanu na društveno-privrednoj, političkoj i kulturnoj marginalizaciji. Iako visoka prevalenca nasilja utiče na ove zajednice ističe njihovo posebno ugroženo stanje, postoji nekoliko intervencija za rešavanje nasilja nad ženama u ovim zajednicama.

Projekat "Osnaživanje manjinskih zajednica na Kosovu protiv rodno zasnovanog nasilja" je dvogodišnji projekat finansiran od strane Povereničkog fonda Ujedinjenih nacija za zaustavljanje nasilja nad ženama. Ovaj projekat ima za cilj tri glavna problema sa kojima se suočavaju zajednica Roma, Aškalija, Egipćana i Srba na Kosovu što doprinosi njihovoj osetljivosti prema RZN. Kao prvo, pripadnik manjine koji je pretrpeo RZN se suočava sa ograničenim pristupom uslugama zbog jezičkih, geografskih, društvenih i političkih prepreka. Drugo, žene iz manjinskih zajednica na Kosovu su predmet ekstremne društveno-privredne ugroženosti, sa visokim stopama nezaposlenosti, niskim nivoom obrazovanja i visoke stope nepismenosti. Treće, manjinskim zajednicama, kako muškarcima tako i ženama često nedostaje dovoljno svesti o pravima žena, jednakosti polova i mehanizmima protiv RZN i podložne su diskriminaciji.

Da bi se rešila ova tri gore pomenuta problema koji predstavljaju srž izazivanja ugroženosti manjinskih žena prema RZN, ECMI Kosovo predlaže da se sprovedu tri strategije u ciljanim opštinama da bi se ostvarile pozitivne promene za žene pripadnice manjina u ovim oblastima. Kao prvo, projekat će trenirati, angažovati i podržati osam (8) lokalnih manjinskih aktivistkinja kao Pravne savetnicaa u zajednici. Kao drugo, projekat će omogućiti u svakoj od četiri ciljane lokacije obuku veština i profesionalno treniranje. Kao treće, projekat predviđa organizovanje stalnih aktivnosti podizanja svesti usmerenih ka nastavnicima, učenicima i muškarcima liderim, uključujući organizaciju radionica za diskusiju sa muškarcima iz manjinskih zajednica, i razvoj i primenu školskog nastavnog programa zaqsnovanog na pravima žena.

Projekat će biti realizovan u četiri opštine na Kosovu, naime: u Uroševcu, Gračanici,Kosovom Polju, Severnoj Mitrovici (uključujući Zvečan, Zubin Potok, Leposavić.

Implementacija ovog programa će se realizovati uz pomoć ECMI Kosovo i njenih partnera za implementaciju: AKTIV, NRAEWOK, i CLARD koji će biti prisutni na terenu i pomoći pravnim savetnicama na različite načine.

1.2 Uloga Pravnih savetnica

Pravne savetnice su prva i najvažnija osoba za kontakt za žene u ciljanim opštinama pošto će oni vršiti kućne posete tokom dvadesetjednomesečnog (21) perioda. Oni će takođe pružati savete i pomoć osobama koje su pretrpele RZN u pristupu dostupnim uslugama za sprečavanje i lečenje na

Kosovu, čime se obezbeđuje da manjinske žene u ciljnim opštinama su u boljem stanju i voljne da pristupe uslugama sprečavanja i lečenja RZN.

KO SU PRAVNE SAVETNICE?[1]

Pravna savetnica zajednice je lice koje:

- ✓ Ima osnovno znanje o zakonu, pravnom sistemu i njenim postupcima, i ima osnovne pravne veštine;
- ✓ Je pripadnik zajednice ili deo organizacije koja radi u zajednici i ima osnovno znanje o načinima kako pripadnici zajednice mogu pristupiti pravnim uslugama (uključujući tradicionalne ili neformalne pravne mehanizme);
- ✓ Ima veštine i znanje o alternativnim mehanizmima za rešavanje sporova, uključujući posredovanje, rešavanje konflikta i pregovaranje
- ✓ U stanju je da komunicira ideje i informacije pripadnicima zajednice koristeći interaktivne metode učenja
- ✓ Može imati radne odnose sa lokalnim vlastima i agencijama za pružanje usluga
- ✓ Ima sposobnosti organizovanja zajednice koje se mogu iskoristiti za osnaživanje zajednice da u budućnosti sami sistematski reše probleme

Dužnosti i odgovornosti pravnih savetnica u ovom projektu su jasno određene u ugovoru svakog pravnog savetnicaa i obuhvataju:

- **Identifikovati žene manjinskih zajednica koje su društveno - ekonomski ugrožene**, uglavnom iz **ruralnih i udaljenih mesta**, kao primarne korisnice ovog projekta;
- **Identifikovati muškarce manjinskih zajednica, muške vođe, školske nastavnike i studente** manjinskih zajednica kao sekundarne korisnike ovog projekta;
- Održavati **uvodne i druge neformalne koordinacione sastanke, najmanje jednom na svaka dva meseca**, sa svim relevantnim učesnicima (uključujući vođe zajednica, NVO predstavnike, Kosovsku policiju; Centar za socijalni rad; i opštinskog službenika za rodnu ravnopravnost);
- Organizovati **dva zvanična koordinaciona sastanka godišnje** između svih relevantnih i lokalnih učesnika kako bi podelili iskustva, raspravljali o problemima i razvili zajedničke strategije;
- Omogućiti**tromesečne ženske sastanke sa ženskim liderima zajednice** u njihovoj opštini;
- Uspostaviti **dobru saradnju i blisku koordinaciju** sa svim raspoloživim lokalnim instrumentima i mehanizmima (kosovskom policijom, centrima za socijalni rad i sigurnim kućama, opštinskim upravama, itd) i redovno pozivati takve učesnike da posete zajednicu;

[1]http://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/paralegal-guide-20101208.pdf

- **Predlagati izbor srednjih škola** sa znatnim učenicima manjinske zajednice u odabranim opštinama;
- Sprovoditi **aktivnosti o podizanju svesti** kao što je navedeno u projektu;
- **Promovisati program obuke** o veštinama koji treba sprovesti u relevantnoj zajednici;
- **Redovno nadgledati** i biti kontakt za **obuku o veštinama** i iskoristiti priliku za uključivanje učesnika u raspravi o RZN, posebno u vezi porodičnog nasilja i ranog i prinudnog sklapanja braka;
- **Pomagati savetniku** pružajući pomoć korisnicima u procesu prijavljivanja za monetarnu pomoć/ zajmove ;
- Sprovoditi **nedeljne kućne posete** (najmanje **12 poseta mesečno u prvih 15 meseci** angažovanja pravnih savetnica) u zajednici radi obavljanja razgovora sa ženama i uspostavljanja poverljivih odnosa;
- Sprovoditi **naknadne posete žena** za koje su pravne savetnice presudili da su posebno podložne RZN u toku poslednjih šest meseci;
- Pružiti po**moć osobama koje su pretrpele RZN kako bi imale pristup kosovskim službama za prevenciju i lečenje** (na pr. kosovskoj policiji, advokatu žrtava, zdravstvenom centru, kosovskoj policiji, Centru za socijalni rad, sigurnim kućama, komisiji za pravnu pomoć). Ovo može da varira od upućivanja, obezbeđivanja prevoza do pratnje korisnika do određene službe;
- **Pružiti neposrednu podršku**: savetovanje, posredovanje, pomoć u izradi zahteva za nalog za zaštitu;
- Pružiti ženama manjinskih zajednica **osnovni pravni savet u vezi imovine, zaposlenja i drugih pitanja vezanih za građansko pravo; podržati ih pri dobijanju ličnih dokumenata**;
- Pružiti pomoć pri dobijanju profesionalne pravne podrške koja je dostupna preko NVO za pravnu pomoć, Komisije za pravnu pomoć i Advokata za žrtve, uključujući i pomoć za razvod i kod procedura za dobijanje starateljstva nad detetom;
- Podrška ženama u **prijavljivanju za socijalne usluge** (na pr. socijalna pomoć, penzija, dečiji dodatak);
- **Posredovati i zastupati žene manjinskih zajednica** unutar njihovih zajednica;
- Organizovati **radionice za diskusiju** sa **muškarcima koji su manjina**;
- Učestvovati u **srednjoročnom sastanku za razmatranje** i sastanku za **razmatranje završetka projekta**;
- Biti **glavni predstavnik** za sve aktivnosti projekta u njenoj zajednici;
- Popuniti **obrazac za izveštavanje** za svaki sastanak/raspravu sa korisnicima;
- Dostaviti **pismene izveštaje** (uključujući obrasce za izveštavanje) u ECMI Kosovo jednom mesečno.

II METODE IZVEŠTAVANJA

Tema kojom ćemo se baviti tokom ovog projekta, naime rodno zasnovano i porodično nasilje, je veoma osetljiva tema i žene koje ćemo mi posetiti su takođe u osetljivom stanju. Zbog toga, sve mere predostrožnosti se moraju preduzeti da se osigura da žene koje posećujemo:

- ✓ Se osećaju bezbedno dok razgovaraju sa nama;
- ✓ Imaju poverenja u nas i u stanju su da podele sa nama osetljive informacije;
- ✓ Njihov identitet je strogo zaštićen;
- ✓ One se oslanjaju i imaju poverenja u naše savete i preporuke.

U tom cilju, ECMI Kosovo je razvilo strogu metodu izveštavanja koju ćete vi sprovoditi tokom vašeg rada u ovom projektu.

Osnovni principi izveštavanja su:

- Morate **pripremiti izveštaj nakon svake kućne posete** koju ćete izvršiti tokom dvadesetjednomesečnog perioda i svi izveštaji moraju biti u **elektronskom formatu** koji vam je dat od strane ECMI Kosovo;
- Svi izveštaji se moraju čuvati u **sigurnom folderu u računaru** i svaki dokument mora biti **zaštićen lozinkom** i kada pošaljete izveštaj ECMI Kosovu morate ih izbrisati;
- Izveštaji se šalju Huseinovic-Veliu i Pollozhani i nakon toga se **brišu**sa vašeg email naloga i vašeg foldera.
- Alternativno možete da sačuvate sve dokumente u vašem **ličnom USB-u,** međutim morate biti izuzetno pažljivi da ne **izgubite ili zaboravite USB**i da su svi dokumenti **zaštićeni lozinkom;**
- **Imena žena** koje pravne savetnice posećuju su **strogo** poverljiva, i iz tog razloga, za izveštavanje će svaka žena imati **dodeljeni broj** koji će biti ubačen u izveštaj. Svaka pravna savetnica će pripremiti listu brojeva i imena i ta lista mora biti odvojena od izveštaja. **U izveštaju se mogu spomenuti samo brojevi,** nikada imena, čak ni ime supruga, deteta ili suseda.

> **Primer 1:**
> **Jane Doe - F43 (ovo je informacija u vašoj listi imena i brojeva a NE u izveštaju)**
>
> Danas sam posetila #043 u njenoj kući i razgovarali smo o problemima sa kojima se deca suočavaju u školi.

- Da bi se izbeglo dupliranje korisnika svakom pravnom savetnicau će biti dodeljena naselja. Jedna pravna savetnica će koristiti samo neparne brojeve dok će drugi koristiti brojeve. Molimo vas da pogledate kutiju ispod koja objašnjava kako dati brojeve korisnicima:

> **Brojenje korisnika**
>
> Broju svakog korisnika treba prethoditi prvo slovo svake opštine kao što je prikazano u nastavku :
>
> - **Uroševac:**

Pravna savetnica 1: U01, U03, U05,…..U23…..
Pravna savetnica2: U02, U04, U06,……U24…..

- **Gračanica**:

  Pravna savetnica1: G01, G03, G05,….. G23…..
  Pravna savetnica2: G02, G04, G06,……G24…..

- **Kosovo Polje:**

  Pravna savetnica1: KP01,KP03, KP05,….. KP23…..
  Pravna savetnica2:KP02, KP04, KP06,……KP24…..

- **Severna Mitrovica:**

  Pravna savetnica1: M01, M03, M05,….. M23…..
  Pravna savetnica2: M02, M04, M06,……M24…..

- **Zvečan:**

  Pravna savetnica1: Z01, Z03, Z05,….. Z23…..
  Pravna savetnica2: Z02, Z04, Z06,…Z24…..

- **Zubin Potok:**

  Pravna savetnica1: ZP01, ZP03, ZP05,….. ZP23…..
  Pravna savetnica2: ZP02, ZP04, ZP06,…ZP24…..

- **Leposavić:**

  Pravna savetnica1: L01, L03, L05,…..L23…..
  Pravna savetnica2: L02, L04, L06,…L24…..

- Spisak ili lista žena i njihovi odgovarajući brojevi će se čuvati od strane pravnih savetnica na **bezbednom mestu,** i nikada ih ne treba ostavljati u kancelariji gde pravne savetnice rade. Lista brojeva **nikada ne bi trebalo** da se čuva na istom mestu gde se čuvaju izveštaji. Samo ECMI Kosovo ima listu svih posećenih žena i konačnu listu brojeva. Ako koristite USB, **lista brojeva ne sme biti u istom USB-u kao i izveštaji.** Lista brojeva i imena takođe mora biti **zaštićena lozinkom** i konačna lista **bi trebalo da bude samo u posedu ECMI Kosovo.**
- Vi ćete dati **jedine kopije** izveštaja ECMI Kosovu **svakog meseca** i **zatim izbrisati podatke sa vašeg računara i/ili USB-a.**
- Ako niste sigurni o broju i imenima učesnika možete stupiti u kontakt sa ECMI Kosovom ali morate biti sigurni da se **svaka komunikacija u vezi sa brojem ili imenom izbriše** sa vašeg naloga elektronske pošte nakon što se dobije informacija.
- Pravna savetnica takođe mora **predati mesečni izveštaj** gde on navodi svoje **aktivnosti** u ciljanoj oblasti. Imajte na umu da u mesečnom izveštaju, ako se pominje kućna poseta,

ženama se obraćamo putem njihovih brojeva. Šablon za mesečni izveštaj će biti obezbeđen od strane ECMI Kosovo.

- **Imena** korisnika **se mogu samo** navesti u mesečnom **izveštaju ako je korisnik stupio u kontakt sa advokatom i predao žalbu,** u tom slučaju ćete biti upitani o imenu, ali **ne stavljajte** broj. **Broj i ime korisnika nikada ne bi trebalo da se pojavi u istom dokumentu.**

III BEZBEDNOST

Bezbednost pravnih savetnica i korisnica je veoma važna za ovaj projekat. Mi ćemo pokušati da obezbedimo da se sve neophodne mere preduzmu unapred tako da se pravne savetnice i korisnice osećaju bezbedno i da niko ne bude ugrožen na bilo koji način. Zbog toga, ECMI Kosovo će uspostaviti direktan kontakt između službenika Kosovske policije i svakog našeg pravnog savetnicaa. Službenik Kosovske policije će biti obavešten o projektu, o tome ko su pravne savetnice, i naselja u kojima će oni raditi. Pored toga, pravne savetnice mogu stupiti u kontakt sa ovim službenicima direktno kad god se osećaju da su u opasnosti ili ako žele da direktno prijave neki slučaj policiji. Pravna savetnica će takođe imati kontakte u opštini koja će biti blisko upoznata sa projektom.

3.1 Bezbednost pravnih savetnica

- ✓ U slučaju da se pravna savetnica ne oseća sigurno u kući, on mora odmah napustiti kuću.
- ✓ Ako imaju razlog da veruju da rizik i dalje postoji, ili ako im je prećeno, oni moraju odmah stupiti u kontakt određenog policijskog zvaničnika.
- ✓ Pravne savetnice moraju takođe da prijave incident osoblju ECMI Kosovo i partnerskim organizacijama koje su nadležne u vašoj opštini.

3.2 Bezbednost korisnika

- ✓ U slučaju da pravna savetnica smatra da kada oni napuste kuću korisnika koju su posetili i korisnik može biti u opasnosti, oni moraju odmah da se obrate određenom policijskom službeniku.
- ✓ Ako tokom razogovra sa korisnikom, treća stranka ulazi u sobu/prostoriju, pravna savetnica mora promeniti temu odmah.
- ✓ Pravne savetnice moraju biti sigurni da oni razgovaraju samo sa korisnikom kada je on sam u kući ili kada primete da se korisnik oseća prijatno dok razgovara sa njom. Ako pravna savetnica vidi da se korisnik ne oseća prijatno, onda pravna savetnica može ili promeniti temu diskusije, ili otići.
- ✓ Ukoliko smatrate da je korisnik bio žrtva kućnog nasilja, morate ih uputiti ka pravoj instituciji. Molimo vas konsultujte poglavlje IV o više detalja.

IV OBRAĆANJE KORISNICIMA

Jedan od mnogih zadataka pravnih savetnica je da pomogne korisniku prilikom pristupa socijalnim, i uslugama za sprečavanje i lečenje. Pravna savetnica mora biti obaveštena o svim dostupnim uslugama u opštini i gde korisnik može zatražiti pomoć ili savet. ECMI Kosovo je pripremilo listu nekih od kontakata u svim opštinama. Ova lista nije konačna, pravne savetnice moraju prikupiti više kontakata tokom njihovog rada, a dodatno i organizacije koje su uključeneće takođe obaveštavati pravne savetnicae o više kontakata:

- **Uroševac:**
    - **Regionalna Kosovska policijska jedinica protiv nasilja u porodici:**
      Ul. Driton Islami
      dhunafamiljare@hotmail.com
      03850801194
    - **Centar sa socijalni rad:**
      Ul. Vellezerit Gervalla
      qpferizaj@gmail.com
      0290327525
    - **Službenk za zastupanje žrtava:**
      Ul. Sejdi Sejdiu
      vaau_advocates@yahoo.com
      0290325602
    - **Skloniште (pokriva Gnjilane):**
      Liriagjilan10@hotmail.com
      044125729
      24 hour helpline: 0280325700
    - **Centar za zaštitu žena i dece:**
      Naime Sherifi
      044 508 081
      038 545 476

- **Gračanica**:
    - **Regionalna Kosovska policijska jedinica protiv nasilja u porodici:**
      Policijska stanica broj 2 (u Prištini) Ul. Mahalla e Muhaxhereve
      Fiks 92
      Mobilni 192
    - **Centar za socijalni rad:**
      Lapje Selo (blizu bolnice)
      049776700
    - **Ruka ruci:**
      Nevenka Rikalo
      rikalonevenka@yahoo.com

044-839 986

- **Službenik za zastupanje žrtava:**
  Zgrada okružnog suda, četvrti sprat , ul.. Ilir Konushevci
  vaau_advocates@yahoo.com
  038246059
  044278738
- **Skloniste:**
  Pokriva uglavnom centar Prištine
  cpwcprishtina@yahoo.com
  044508081
  038545476

- **Kosovo Polje:**

  - **Regionalna Kosovska policijska jedinica protiv nasilja u porodici:**
    Policijska stanica broj 2 (u Prištini) Ul.Mahalla e Muhaxhereve
    Fiksni 92
    Mobilni 192
  - **Centar za socijalni rad:**
    Ul. Majke Tereze
    038536462
  - **Službenik za zastupanje žrtava:**
    Zgrada okružnog suda, četvrti sprat, ul. Ilir Konushevci
    vaau_advocates@yahoo.com
    038246059
    044278738
  - **Centar za zaštitu žena i dece:**
    Naime Sherifi
    044 508 081
    038 545 476
  - **Skloniste:**
    Pokrivena uglavnom centar Prištine
    cpwcprishtina@yahoo.com
    044508081
    038545476

- **Severna Mitrovica (uključujući Zvečan, Zubin Potok, Leposavić)**

  - **Regionalna Kosovska policijska jedinica protiv nasilja u porodici:**
    Regionalni direktorat Kosovske policije Mitrovica, Ul.Trg Agim Hajziri
    Fiksni 92
    Mobilni 192
  - **Centar za socijalni rad:**
    Ul. Dositej Obradovic
    02882977

- **Službenik za zastupanje žrtava:**
  Pokriveno od strane Mitrovice za sve opštine: Zgrada južne policijske stanice
  vaau_advocates@yahoo.com
  028534489
  044310466
- **Sklonište:**
  cpwcmitrovica@yahoo.com
  028534351
  044158686

V GLAVNI KONTAKTI

Glavni kontakti za pravne savetnicae, posebno u vezi sa pitanjima o projektu i uopštena pitanja su osoblje **ECMI Kosova.** Kontakti ECMI Kosova su relevantni za sve pravne savetnicae.

Nora Huseinovic-Veliu	**Lura Pollozhani**
Menadžer projekta	Asistent projekta
info@ecmikosova.org	info@ecmikosova.org
049-861-945	044-395-882
+381 (0) 38 224 473	+381 (0) 38 224 473
ecmikosova.org	

CLARD Kosovoće pružati tehničku asistenciju svim pravnim savetnicama, pa i za pitanja koja su povezana za institucionalne postupke, u tom slučaju pravne savetnice moraju stupiti u kontakt sa ovlašćenim službenicima iz CLARD-a. Molimo vas da imate na umu da je radno vreme CLARD-a između 08.00- 16.00.

Arbane Shala	**Nenad Trajkovic**
Tehnički savetnik Tehnički savetnik	
arbane@clardkosovo.org	trajkovic@clardkosovo.org
+381 (0) 38 223 795	+381 (0) 38 223795
www.clardkosovo.org	

Pored nadzora i usmeravanja koe pružaju ECMI Kosovo i CLARD Kosovo, svaka pravna savetnica će imati organizaciju koja je zadužena za nadgledanje njihove opštine. To će vršiti AKTIV i NRAEWOK koji će biti tamo da nadgledaju i savetuju pravne pomoćnke. Odgovornosti ovih organizacija su podeljene po opštinama.

UroševaciKosovo Polje

Kontakt organizacija za pravne savetnicae koji rade u opštinama Uroševac i Kosovo polje su Mreža ženskih organizacija Roma, Aškalija i Egipćana na Kosovu (MŽORAEK). Kontakt osobe iz ove organizacije su:

Shpresa Agushi Izvršni direktor +381 (0) 38 733 265 www.rrograek.org	**Mimoza Gavrani** Koordinator mimo_za_g@hotmail.com +381 (0) 38 733 265

Gračanica i Severna Mitrovica (uključujući Zvečan, Zubin Potok, Leposavić)

Kontakt organizacija za pravne savetnicae koji rade u opštinama Gračanica i Severna Mitrovica(uljučujući Zvečan, Zubin Potok, Leposavić)je NVO Aktiv. Kontakt osoba iz ove organizacije je:

Caleb Waugh
Tehnički savetnik
caleb.waugh@ngoaktiv.org
+381 65 5572190

www.ngoaktiv.org

NAPOMENA: Svaka pravna savetnica u svojim **komunikacijama u vezi sa izveštajima** i bilo kojoj drugoj informaciji koja je povezana sa korisnicima, **moraju kontaktirati osobu za kontakt iz ECMI Kosovo** i organizacije partnere koje su zadužene za njihovu opštinu. Ako pravna savetnica nije sigurna koga da kontaktira, oni se moraju obratiti osoblju ECMI Kosovo koji će ih povezati sa relevantnom osobom za kontakt.

ECMI Kosovo

Ul. Majka Terezabr. 41, stan 29
10000 Priština, Kosovo
Tel. +381 (0) 38 224 473

Ul. Cika Jovina br. 3, prvi sprat
38220 Severna Mitrovica, Kosovo
Tel. +381 (0) 64 00 55 488

Email:info@ecmikosova.org
Web:ecmikosova.org

